

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre K 440.— | Negyed évre K 110.—
Fél évre „ 220.— | Egy óra „ 50.—

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 49.
TELEFONSZÁM: Kiadóhivatal és nyomda 18
Szerkesztőség — — — 10 20

Balla Aladár nagy beszéde a közszabadságok korlátozása ellen

A nemzetgyűlés ülése

Budapest, május 24. A nemzetgyűlés mai ülésén Kenéz Béla al-elnök elnökölt.

Balla Aladár szólal fel a költségvetés vitájában. Mielőtt közjogi szempontból fejtegetné a javaslatot, a pénzügyminiszter intézkedéseire vonatkozólag tesz néhány észrevételt, amelyeket zseniálisnak tart, bár nem látja az adókiivetésnél és a vagyonváltásnál az igazságos megosztást. A szomszéd államok mind megelőztek bennünket az államjegyek kibocsátásával, pedig a szomszéd államokban kocapolitikusok a vezetők. Attér a közszabadságokra...

Birta József: *Megvan minden vonalon!*

Balla Aladár: A reformátusok tábora nem fog lelkesedni, ha megtudja, hogy az ő papjuk megvetően beszél a közszabadságokról. Kérni a miniszterelnököt, meddig akarja a cenzura intézményét fentartani.

Ernst Sándor: Ameddig szükség lesz rá! *Amíg Lenin él!*

Balla Aladár: *Mért van minden kis országban sajtószabadság, csak nálunk nincsen? Ha nincs sajtószabadság, nem tudjuk megakadályozni, hogy azok a hírek, amelyek nálunk nem jelenhetnek meg, a bécsi lapokban meg ne jelenjenek.*

Egy hang: Azokat nem olvasuk!

Balla Aladár: A külföld jogosan azon a véleményen lehet, hogy micsoda jogrend van ott, ahol nincs sajtószabadság.

Ernst Sándor: Csehországban sincs!

Kerekes Mihály: Nem megyünk a csehek után!

Balla Aladár: Mivel bizonyítja Ernst képviselő ur, hogy Csehországban cenzura van? Amennyiben nálunk nemzeti kisebbségi szempontból kellemetlen lapok lennének, azokat jogosan behelhetne szüntetni, de hogy a saját lapjainkkal szemben cenzurát alkalmazunk, ezt a csehek nem teszik.

Rassay Károly: Mondja meg Ernst képviselő ur, hogy Olaszországban van-e cenzura!

Ernst Sándor: Nincs, de ott nagyobb a terror!

Huszár Károly: Ott bombákat dobna a szerkesztőségekbe.

Balla Aladár: Amennyiben ott nagyobb a terror és még sincs cenzura, mért kell nálunk cenzurának lenni? A miniszterelnök a cenzurára vonatkozólag bejelentette, hogy a költségvetés letárgyalása után új sajtótörvényt fog benyújtani és csak annak törvényerőre emelkedése után fogja megszüntetni a cenzurát. Az új sajtótörvény azonban csak a cenzura szankcionálása lesz. Ugron Gábor igen helyesen mondta, hogy ne-

künk rendkívül szigorú sajtótörvényünk van, amelyet még nem is próbáltunk ki és elegendő lenne az 1914. évi XIV. törvény-cikk vonatkozó részzeit megszigorítani olyképen, hogy bizonyos esetekben gyorsított eljárás alkalmazandó.

Hogy a cenzurának milyen kinnövései vannak, azt bizonyítja Lingauer Albin beszéde az újságírók gyűlésén. Pedig Lingauer kereszténykormánypárti képviselő akit valóban nem vádolhatnak meg azzal, hogy a destruktívot elősegíti. Részleteket olvas fel a Lingauer vasárnapi beszédéből.

Beniczky Odón folytonosan közbeszél:

— Ugy van! Ugy van!

Sándor Pál: *Biztosan meg van vesztegetve!*

Balla Aladár: Meg kell bélyegezni azt a rettenetes destruktív munkát, amelyet a sajtó megcenzurálásával végeznek.

Mindaddig nem lehet szó jogrendről, amíg a kormány abszolutisztikus, ellenőrzés nélküli kormányoz. Népgyűléseket nem engedélyeznek, ha azokon a kormányt akarják bírálni, de Wolff, a főudvarnagyi bíró Debreczenben és másutt gyűléseket tart. Ha mi, ellenzéki képviselők, ugyanott akarunk gyűlést tartani: nekünk azt megtiltanák. Nem tudom, miért kevésbé veszedelmes az országra, ha Wolff ur járja végig, mintha a régi függetlenségi párt képviselői ugyanazt teszik?

Rassay Károly: A bíró maradjon bíró és ne politizáljon!

Balla Aladár: A politikai egyesületek működését minden elképzelhető módon megakadályozzák. Ha valahol ellenzéki párt akar megalakulni, a helyiségek elrekvirálásával teszik lehetetlenné a párt, vagy egyesület működését. Ahol jogrend után kiáltanak, ott nincs jogrend. Ahol rendkívüli intézkedésekkel igyekeznek a kormány hatalmát fentartani, ott nem lehet szó jogrendről. Minél több törvénytelenséget követ el a kormány, annál több újabb jogellenességgel igyekeznek elnyomni az ennek nyomán támadt elkésredést.

Nem lehet jogrendről szó, amíg a szabad forgalom, a gazdasági szabadság helyreálltva nincs. A kis és nagy futurák kedvéért a kormány megtagadta a kiviteli engedélyeket és ezáltal milliárdos károkat okozott a magyar közgazdaságnak.

Rassay Károly: Ezt már ötször hallottuk és a kormány nem tudja megcáfolni!

Balla Aladár: A közellátás körül történt rendellenességek is erős destruktív hatással vannak. A közléstiszviselők ügye sem irreleváns a jogrend szempontjából.

Közletemásu, hogy a Ház asztalán a miniszterelnökhöz közelálló disszidens csoport részéről indítvány jelszik, amely vizsgálatot követel a Károlyi- és Berinkey-kormányok tagjai ügyében. Lehelletlen állapot, hogy hónapokon át ilyen Damokles kardja lebegjen egyik aktív miniszter feje fölött.

Vagy van a vádnak alapja, vagy nincs. Ha van, rendeljék el a vizsgálatot. Ha nincs, akkor vegyék le ezt a kényes kérdést a napirendről. Addig lehetetlen a komoly konszolidáció, amíg szigmatizálnak egyes politikusokat és pártokat, hazafiságukat kétségbevonják és az összeomlás előidézésével vádolják.

Az összeomlás azért állt be, mert a központ hatalmak elvesztették a háborút. Akik azzal akarják félrevezetni az országot, hogy a háboru elvesztését az októberi események idézték elő, elfelejtik ezt. A háboru elvesztésének időpontját a mi katonai szakértőink is 1918 augusztus 8-ra teszik, amikor a *tanúk rajz rest ütött a német ármádtán*. Szeptember elején, amikor IV. Károly megüzente a német császárnak, hogy *különbékét akar kölni*, az volt a császár válasza, hogy *ez lesz a monarchia összeomlásának a főoka*.

Ha e tényeket megállapítom talán abbahagyják végre azokat a beszédeket, hogy a nemzeti tanács vesztelte el a háborút. *Boroevics azt írja, hogy heteken keresztül kengerelt és húst nem láttak a katonák és így lerongyolva küldték őket harcolni*. Októberben pedig parancsot adtak ki, hogy *szavatszassák meg a csapattesteket, köztársaságot akarnak-e, vagy monarchiát akarnak-e*. Ez sem a nemzeti tanácsból indult ki, hanem az Armeekorommandótól.

Felolvassa Huszár Károlynak a képviselőház 1918 október 22-iki ülésén mondott beszédét, amelyben *sürgelji az azonnali békekötést és szociális forradalmat jósol*.

7-8 centimes lesz a korona

Hegedűs Loránt pénzügyminiszter rövid nyilatkozatot kíván tenni Balla felszólalására. Balla első kérdése az volt, hogy nem lett volna-e helyesebb a valuta-műveleteket a pénzügyi-lyegzés kapcsán eszközölni. Hát ez az operáció valóban sokkal szerencsésebb lett volna akkor, mert a pénzügyi-lyegzésnél mindössze 7.4 milliárd bankiegy volt forgalomban, amikor pedig én jöttem, akkor már 15 milliárd volt a bankiegyforgalom.

Ami a hamisított pénzeket illeti, erre nézve mást nem mondhatok, mint hogy a huncutokat bezáratom, a jóhiszemű emberek pedig megtéríttem kárukat a kincstárral.

Most, hogy a valutaműveletekkel foglalkozom, igen gyak-

Csizmadia Sándor: *Igazi destruktív beszéd volt.*

Balla Aladár: Amikor a horu bünöseit keressük, ne azok között keressük, akik a hazafias októberi forradalomban Magyarország függetlenségét látták és akik amint észrevették a destruktív irányzat felülkerekedését, rögtön igyekeztek azzal szembeállni. Ha mi, a polgárság, akkor egységesen szembeállunk volna és nem sétálunk volna Pozsonyban, amikor 30 martalóc betört és elfoglalta Pozsonyt: akkor ez a rettenetes katasztrófa nem következett volna be. A fegyvereket már október 31-én elszedték, de a jómódu polgárok 30 korona napidíjért kiadták fegyvereiket a munkásoknak, ezért bomlott fel a mi frontunk.

Amikor Belgrádban jártam, a minisztertanács jegyzőkönyveit bizonyították, hogy *mindenki elismerte, hogy helyes külpolitikai orientációval kitudtuk volna huzni hazánk kátvuba akadt szekerét és amikor megállapodtunk a szerbekkel, hogy a bolsevizmus ellen fellépünk*. Nem akarok bővebb nyilatkozatot tenni, mert nem akarok esetleges külpolitikai komplikációkat előidézni, de az kétségtelen, hogy bizonyos helyeken egymással szemben már lövészárkokat ástak azok, akiket a mostani külügyi politikánk annvira összehezoft, hogy egymással katonai konvenciókat kötöttek, mely konvenciók a mi nyakunkat szorítják.

Jó külügyi politikát kell csinálnunk, sőt tovább megyek: jó közigazgatást és gazdasági politikát is. Reméliük, hogy Nyugatmagyarország nem szakad el s ha elszakadna is, mégis visszajön. A költségvetést nem fogadjia el.

ran keresnek fel külföldi urak, akik mint valutaszakértők elismerik munkásságom eredményét. Nemrégiben egy angol ur járt nálam, aki Délamerika egyik államának valutailigveit rendezte. Azt mondtam neki, iria le egy cédulára és én is leírom egy másikra, mennvire értékeli a magyar valutát, szemben az osztrákkal. Erre az illető ural teljesen egyforma megállapítás történt: *a magyar pénz 7-8 centimes lesz, az osztrák pedig 3 centimesre fog emelkedni*. *Őszig elérjük ezt a valutát, amilyen azután meg fogunk állani*. Kétség nem fér ahoz, hogy valutánk emelkedni fog.

Felemlítette a képviselő ur, hogy a felfelé menő valutáris rohamot a termelés sinyli meg.

Ki kell jelentenem, hogy a termelési krízis nem a valuta javulásában keresendő, ellenkezőleg: ez Amerikából jött s ennek oka az, hogy 10 millió ember nem dolgozik, nem táplálkozik, nincs szükséglete, azoknak a csontjai a föld alatt porladoznak. Tudom, hogy ez a költségvetés, amit most tárgyalunk, a legfurcsább valami.

Sokorópátkai Szabó István azonosítja magát a pénzügyminiszternek azzal a kijelentésével, hogy a költségvetés halvaszületett. Azonosítja magát a Balla Aladár felszólalásával, hogy a felfordulást el lehetett volna kerülni, ha azok, akiknek volt vesztési valótluk, a sarkukra álltak volna. A földbirtokreform javaslatával — úgy látszik — megint elkéstünk. Kéri, hogy beszédét délután folytathassa.

Elnök az ülést délután 4 óráig felfüggeszti.

LEGSZEBB KALAPOK FRANK EDENEL.

A német-lengyel harcok

Páris, május 24. Varsóból jelentik: A lengyel inzurgenek a közetköz hadi jelentést adták ki: A németek előrelátott támadása tegnap 4 órakor kezdődött. Az ellenség Lesnice és Kalinov irányában vonta össze csapatait. A harcban gyalogos osztagok vettek részt, melyek a német védőrség egyenruháját viselték. A támadók tekintélyes számú ágyúval rendelkeztek. Az inzurgenek, akiknek felszerelése tökéletlenebb volt, hősiessé harcoltak, visszaverték a támadó lökéseket és sikeres ellenátámadásba mentek át.

Az új angorai kormány

Páris, május 24. Angorából jelentik, hogy az angorai nemzetgyűlés Rafet basa tábornokot miniszterelnökké, Jusuf Kemal béget pedig, aki jelenleg a Moszkvában lévő kemalista küldöttség feje, külügyminiszterre választotta.

Béke Németország és Kína között

Páris, május 24. Pekingből jelentik: A kínai kormány annak idején nem írta alá a versaillesi szerződést. Most a kormány egyezményt kötött Németországgal, amely hivatalosan véget vet a két ország közt fennálló hadiállapotnak. Az egyezmény alapján fog szolgálni a végleges szerződésnek, amelyet később kötnék meg. Az egyezmény szerint a két ország között a kölcsönös viszonzosság alapján ismét helyreállítják a kereskedelmi érintkezést és Németország elismeri azokat a kötelezettségeket, melyek Kínával szemben a versaillesi szerződésből kifolyólag reá hárulnak. A kínai kormány a maga részéről megszünteti a lefoglalt német javak felszámolását és a felszámolt javak után befolyt jövedelmet beszámítja a németek javára.

A portugál események

London, május 24. Hivatalos portugál forrásból kapott értesülés szerint a portugál kormány a helyzet megvizsgálása után elhatározta lemondását, bár a parlament nem szavazott bizalmatlanságot. Az egész országban teljes a nyugalom.

Lisszabon, május 24. Az elnök Augusto Soarest megbízta az új kabinet megalakításával. Arról beszélnek, hogy feloszlatták a parlamentet. Az elnök — úgy látszik — bizik a lisszaboni helyőrség loyálisában.

Magyarországot csak realpolitika tarthatja fent

Szomjas főispán megnyitja Hajdumegye közgyűlésén — Hevesmegye Tiszacsége és Egyek átesatolását kívánja

Hajdumegye májusi közgyűlését ma délelőtt 10 órakor szokatlanul nagy számban egybegyűlt és a díszes közgyűlési teremteljesen megtöltő bizottsági tagok jelenlétében a nemzeti hiszekegy elmondásával nyitotta meg Szomjas Gusztáv főispán, majd a következő nagyjelentőségű és nagyhatású beszédet mondta el:

— Utoljára öt hónappal ezelőtt szóltam önökhöz e helyről s mindenkor meggyőződésemhez hűven hirdettem egyfelől a szélsőségek, a terror, a puccsok, az egyéni törtételek és a demagógia leszerelésének szükségességét, másfelől az építő, tisztító, rendcsináló komoly munka egyedül üdvözítő voltát.

Belső helyzetünk napról-napra javul. Megalakult gróf Bethlen István kormánya, mely magában hordja a nemzet egyetemes érdekeit szolgáló kormányzat személyi és tárgyi feltételeit. Különösen reményei nézhetünk a belső rend és az ország pénzügyi helyzetének — bár áldozatokkal teljes — de végleges megszüntetése felé.

Gazdasági helyzetünk már a romokból való újjáépítés képét mutatja. Vasutainkat, hidainkat a magunk erejéből állítottuk helyre; iparunk is kezd éledni s ami a fő, az istenáldotta magyar föld, melynek minden kis részét megműveltük, gazdag termés kiadást mutat, megadván ezzel az ország lakosságának ellátásán kívül pénzünk javulásának és a nemzetközi bizalomnak is legszilárdabb alapját.

Külpolitikai helyzetünk kevés vigasztaló jelenséget mutat, még mindig sűrű köd fedi a jövőt. Ezért csak magunkban bízhatunk, csak magunk erejére támaszkodhatunk. De ha ezt az erőt jól megszervezzük, vagyis ha a külpolitika alapjául szolgáló jó belpolitikát valósítjuk meg, akkor nemzetünk léte mindenkorra biztosítva lesz.

Ez a jó belpolitika csak realpolitika lehet, amelynek főleg két irányban kell érvényesülnie. A kultúra körébe tartozik az ifjúság nevelése és a felnőttek oktatása. Egész jövőnk attól függ, miként tudtuk kimunkálni ifjaink lelkét és testét; viszont egész jelenünk attól függ, milyen politikai érettséget tanusít a nép és mennyi hozzáértést a termelő osztályok. A művelt népek a legjobban vannak vértveze a felforgatás, a demagógia és a destrukció ellen és a szakszerűen termelő és a korral haladó ország kétszer annyit tud produkálni.

A kultúra körébe tartozik még az egymás megbecsülése is, az egy nemzethez tartozók szorosabb összetartása, ami nélkül nemzet fenn nem maradhat. Ennek az érdekében kérek mindenkit, akit illet, hogy vessük be átkos szenvedélyünket, a pártoskodást, civakodást és az ujabban lábrakapott és a magyar nyíltságához nem illő alattomos áskálódást, mert ez a legnagyobb bajunk. Es ha másként nem biztosíthatjuk az egyetértést, állítsuk ki magunk közül azokat, kik a nemzet és társadalom rontó metelyezése nélkül élni nem tudnak.

Bizonyos sajtó organumoknak is figyelmébe ajánlom ezeket és kérem őket, hogy hagyják abba a demagógiát, a nép lelkének folytonos gyujtogatásait és a hatóságok, kormányzervek és társadalmi osztályok elleni izgatást.

A gazdasági élet körébe tartoznak: a földbirtok helyes megosztását célzó intézkedések és a gazdasági oktatás. Az előbbi a társad-

dalmi békét és a nemzeti erő fokozását szolgálja, amidőn a proletárokat önálló kispolgári egzisztenciákká teszi, az utóbbi a több termelés elengedhetetlen feltétele.

A vármegyét e kérdések gyakorlati megvalósítása körül jelenleg két aktuális kérdés érdekli: az egyik az ő általa megindított mozgalom a debreceni egyetemi menza támogatásán; e tekintetben javasolja, hogy a közgyűlés a támogatás mérvének megállapítására bizottságot küldjön ki; a másik az országos menekültügyi hivatal akciója a menekült diákok nyaraltatására; e mozgalmat a megye tehető polgárainak figyelmébe ajánlja.

Mégegyszer ismétlem — fejezte be beszédét a főispán — hogy létünk alapja a termelő munka, a művelődés az összetartás és a becsület.

Lelesk éljenzés fogadta a főispán súlyos igazságokat hangzókat megnyitóját, majd megkezdődött a 243 pontból álló tárgyszorozat letárgyalása.

Az alispáni jelentés

Nábrátsky Béla főjegyző ismertette a terjedelmes és alapos alispáni jelentést, mely bevezető részében jogos nyomatékkal mutat rá, hogy az alispán joggal érvet a katonai rekvirálás elrendelése ellen, mert a rekvirálás mindössze 12-14 vagon termést eredményezett, ennek nagyobb része is tengeri volt.

Pör Debrecen ellen

Megemlékezik a jelentés a Debrecen városa elleni 410,000 koronás perről az 1919. évi közzéállításból kifolyólag. A pert a megye az első fórumon elveszítette, a felebbezés folyamatban van.

A közellátás

Az ellátatlanok számát decemberben az eddigi 47,722 helyett 35,095 személyben állapították meg. Ez a szám azóta állandóan növekedett, a kiutalt lisztmennyiség azonban nem volt arányban a növekedéssel és így a lisztellátás nagy nehézségekbe ütközött.

A decemberben életbeléptetett jegyrendszerrel és ezzel a hatósági gyámkodással április 15-ig a sóra, cukorra, petróleumra megszűntették. Csak a lisztellátást továbbra is a hatósági kezelést fenntartani.

A kishaszonberek

A kishaszonberek alakításáról és házhelyek kijelöléséről teljes részletességben beszámol az alispán. (A jelentésnek ezt a részét pünkösdi számunkban már közöltük). Kiemeli az alispán, hogy ha e munkát teljesen befejezve nincs is még, de Hajdumegye e téren így is vezet az országban.

Losonczy Almos dr. ünnepése

A vármegye közegészségügyének ismertetésével rámutat az alispán a vármegye területén pusztított járványokra, különösen a Balmazújvároson fellépett kiütéses tifuszra, amelynek elfojtásáért minden érdem Losonczy Almos dr. vármegyei tisztii főorvosé, aki — mint a múltban is mindig — munkát, fáradságot nem kímélve, éjjel-nappali szakadatlan éber munkálkodásnál, sokszor életét is veszélyeztetve, elfojtotta a veszedelmes járványt.

Az alispán ezért a fel nem becsülhető munkásságért hálás kö-

szönetét és a vármegye teljes elismerését fejezte ki Losonczy Almos dr. tisztii főorvos iránt, a közgyűlés pedig zugó tapssal és riadó éljenzéssel csatlakozott a joggal népszerű főorvos ünnepléséhez.

Egyek és Tiszacsége Hajdumegyéé!

Beszámol az alispán arról, hogy az egri ügyvédi kamara Tiszacsége és Egyek községeknek Heves vármegyéhez való csatolását javasolta. Ez alapon Hevesmegye meg is kereste Hajdumegye alispánját, hogy vegye az érdekelt községekkel és batóságokkal tárgyalás alá ezt a kérdést. Pakozdy Sándor alispán azonban Hajdumegye törvényhatósága elleni merényletnek minősítvén minden szándékot, a mely e kis vármegye területéből csak egy talpalatnyi részt is elfoglalni szándékozik, — tárgyalásokba sem bocsátkozott, hanem a meghatározottabb tiltakozás mellett felháborodva utasította vissza ezt a tervet.

A közgyűlés lelkes éljenzéssel vette tudomásul az alispánnak ezt a bejelentését és magát az egész alapos és tartalmas jelentést. Itt említjük meg, hogy a debreceni ügyvédi kamara egy épen ellentétes javaslat meghozatalára készül amely mellett azonban komoly közigazgatási és gazdasági okok szólnak, nevezetesen a tiszafüredi járásból a Tiszáig terjedő résznek Hajdumegyéhez való csatolását fogja javasolni.

A közgyűlés ezután rátért a hatalmas napirend letárgyalására.

A baranyai területek kiürítése

Belgrádból jelenti egy lap tudósító: Linder Béla a délszláv kormánytól a baranyai megszállás öt hónappal való meghosszabbítását kérte. Linder e hír szerint az angol, francia és olasz követnél is járt, a hol javaslatát barátságosan fogadták. Curson lord angol külügyi államtitkár a legutóbbi parlamenti nyilatkozatában közli, hogy a nagykövetelek tanácsa a délszláv kormányt jegyzékben fölszólította, hogy a megszállott területet kiürítsék. Curson továbbá rámutatott arra, hogy a trianoni szerződés legközelebb hatályba lép, amivel együtt a kiürítésnek tényleg be kell következnie. Nem hiszem, — tette hozzá — hogy válasz érkezett volna, de nincs okom arra gondolni, hogy a válasz kedvezőtlen lesz, vagyis, hogy a kiürítést nem fogják végre-

Eladó ingatlanok.

Vagyonközösség megszűntetése folytán azonnali eladás alá kerülnek a következő ingatlanok:

1. Kigyó-utca 6. szám alatti ház, 5 rendbeli 1 szoba, konyha, lakással, körülbelül 400 négyzetű udvar, kert, istálló. Gazdálkodóknak kiválóan alkalmas.
2. Tóczoskertben, Aczél-utca 16. sz. alatti ház, 1 szoba, konyha, melléképítményekből álló lakással, 1400 négyzetű gyümölcsös.
3. Keresztesi-utca 78. szám (Bihari-telép) alatti ház, 4 rendbeli 1 szoba, konyha lakás, nagy udvarral, kerttel.
4. Márton Kálmán-utcán 300 négyzetű házhely.
5. Kemény-utcán 300 négyzetű házhely.

Bővebb felvilágosítást

dr. Fráter Lajos

ügyvéd ad, Piac-utca 73. szám alatt. : : : : Telefon 473. sz.

hajtani. Amennyiben mégis ilyen felek mutatkoznának, aligha szükséges nemes barátomat (az interpellálót) biztosítanom arról, hogy őfelsége kormánya minden cél eléréséhez szükséges nyomást ki fog feiteni.

VILÁGNYELVEK I
ROSE-nyelviskola
Széchenyi. utca 42

Károly király távozása Svajcból

Zürich, május 24. A svájci lapok közlik, hogy Károly király nem önszántából hagyta el Svájcot és választotta jövődö letelepedése helyéül Spanyolországot, hanem kényszerült rá, mert a svájci szövetség tanács alkalmas módon értésére adta, hogy nem szívesen látja továbbra Svájc területén, ami egyértelmű a kiutasítással.

A svájci sajtó fel van háborodva e miatt és egyértelmű az a felfogása, hogy a szövetség tanács megszegte a vendégjog szentségét.

Többszörös gyilkossággal vádolt tanító

Négy exhumálás

A szegedi kir. ügyészség fogházában a múlt év októbere óta vizsgálati fogságban van Kövér Lajos makói állami elemi iskolai tanító, akit többrendbeli gyilkosság elkövetésével gyanúsítanak. A tanító ellen az a vád, hogy megmérgezte első és második feleségét s fölmerült az a gyanu is, hogy első apósát és egyik cselédjét is elvette láb alól.

A 35 éves tanító első ízben 1915-ben nősült Makón, egy kisbirtokos leányával kötött házasságot. Az esküvő után kölcsönös végrendeletben állapotodott meg a házaspár, amely a vagyronról intézkedett valamelyik házastárs halála esetén. A fiatal asszony rövid házasság után elhunyt. Vagyonát a férje örökölte.

Kövér Lajos néhány év múlva újból megházasodott. Egy nálánál jóval idősebb, majd 50 éves nőt választott élete páriául, akivel szintén olyan végrendeletet kötött, mint az első feleségével. Ez az asszony is hamarosan meghalt, még pedig olyan gyanus körülmények között, mint az első feleség. Megindult a nyomozás, amelynek folyamán a szörnyű bűnnel gyanúsított tanítót letartóztatták.

Az ügyészség indítványára a szegedi törvényszék vizsgálóbírája elrendelte mind a két asszony exhumálását. A makói temetőben fölásták a két sirt és a hullarészek vegyelemzése alkalmával megállapították, hogy mind a két esetben arzén-mérgezés történt. Gyanusnak vélték a tanító egyik cselédjének halálát is. Ezt a leányt is exhumálták legutóbb, ezuttal azonban nem állapították meg mérgezését.

A vizsgálat folyamán fölmerült olyan adat is, amiből arra lehet következtetni, hogy Kövér Lajos első feleségének, Varga Etelnek édesatyját is megmérgezte. A vizsgálóbíró tehát elrendelte Varga holttestének az

exhumálását is. Ez a negyedik exhumálás május 29-én történik a makói református temetőben.

Kövér tanító a két felesége után 10 hold földet és két szép házat örökölt.

Sztanykovszky halalbüntetését 17 évi börtönre változtatták

Hüttner büntetése változatlan

Ma délután hirdette ki a legfelső honvéd törvényszék az ítéletet Hüttner Sándor és Sztanykovszky Tibor, a Tisza-bünpör katonai vádlottainak ügyében.

Délután 3 órakor vonult be a legfelső törvényszék a tárgyalóterembe. Szerdahelyi László dr. ezredes hirdette ki az ítéletet, amely szerint Sztanykovszky Tibor elsőfokú ítéletét a legfelső törvényszék megváltoztatva, büntetését tizenhét évi katonai börtönben állapítja meg, havonta egy napi kemény fekhellyel és évente október 31-én sötét zárkává.

Hüttner ítéletét a legfelső honvéd törvényszék helybenhagyta.

A semmisségi okokat mindkét részről elutasította a bíróság. — Az ítélet ugyanazokat az enyhítő és súlyosbító körülményeket hozza fel indokul, amelyeket az elsőfokú bíróság megállapított.

A nemzetgyűlés hódolata Apponyi előtt

Diszülés a nagy államférfiu tiszteletére — Kibontakozási tárgyalások Zichy Jánosnál

Budapest, május 24. A mai napon Zichy János gróf Szép-utcai lakásán több parlamentenkívüli és a nemzetgyűléshez tartozó politikus közös megbeszélést folytatott. Ez a konferencia folytatása annak a megbeszélésnek, amelyet a Zichy János-féle kibontakozási terv ügyében már hetekkel ezelőtt folytattak. A képviselők köreiben nagy érdeklődéssel tekintenek a megbeszélések elé.

Ráday fellép Drózd Győző ellen

Budapest, május 24. Politikai körökben mint befejezett tényt beszélnek, hogy a pacsei kerületben, amelynek eddig Drózd Győző volt a képviselője, az elrendelendő új választás alkalmával Ráday Gedeon gróf belügyminiszter fog fellépni Drózd Győző ellen. A bártonkívüli jelölt veszi fel a küzdelmet a népszerű ellenzéki politikussal.

A kiszagdapárt és a sajtószabadság

Budapest, május 24. A nemzetgyűlés még a költségvetést tárgyalta nyolc órás ülésén. Két órákor az egyik alelnöki szobában a kiszagdák értekezletet tartottak. Ezen a holnap tárgyalandó indemnitással foglalkoztak, továbbá az Apponyi-ünnepen való részvételről. Délután 5 órakor kezdődött az intéző bizottság ülése a következő programmal: 1. A sajtószabadság. 2. A mozirendelet. 3. Az internálások.

Holnap a nemzetgyűlés első-órban az indemnitást, majd a kisebb pénzügyi javaslatokat tárgyalja és azután interpellációk lesznek. Csütörtökön az ünnep miatt nem lesz ülés.

Pénteken diszülés lesz a Háznak. Ezt Rakovszky István nyitja meg és naggyobbszabásu beszédben méltatja Apponyi Albert gróf érdemeit. Beszédét azzal fogja végezni, hogy a Ház tisztelele jelöl az ülést rekesse be. Szombaton nem lesz ülés az Apponyi-ünnep miatt. Hétfőn folytatják a költségvetés tárgyalását.

A nemzetgyűlés folyosáján ma arról beszéltek, hogy tegnap Bethlen István a szabadkőművesek egy küldöttségét fogadta és al-

lítólag a küldöttség kívánságaira kedvező választ adott.

Egy másik ügy is foglalkoztatta ma a folyosót, Beniczky Odön ismeretes mentelmi ügye. Mint értesülünk, úgy Beniczky, mint Tomcsányi miniszter megadták a mentelmi bizottságnak írásban is válaszukat és így semmi akadálya annak, hogy a bizottság újból összeüljön és meg hozza döntését. Ez azonban késik és pedig azért, mert kísérletek történtek arra, hogy az ügyet elsimítsák, illetőleg megfoszák olyan következményektől, amelyeket nem tartanak kívánatosnak. Valószínűnek tartják, hogy a bizottság megállapítja a mentelmi jog megsértését.

A budapesti tőzsde

Budapest, május 24.

Értéktőzsde: Az irányzat ma is szilárd volt és az egész üzletidő alatt a vevők voltak túlsúlyban. Megnyitáskor az árfolyamok jelentékenyen emelkedtek, később azonban ép úgy, mint tegnap, a magasabb árfolyamoknál eladók is jelentkeztek úgy, hogy a megnyitáskor elért javulás egyrésze a tőzsdeidő második felében lemorzsolódott, de az árnívó ma is jobb és a hangulat mindvégig barátságos, az irányzat pedig szilárd maradt. A forgalom különösen az első félidőben igen nagyarányú volt. Arak:

Magyar Hitel 1665—50, Osztrák Hitel 630—25, Leszámitoló 720—25, Hazai bank 600—595, Angolmagyar 740, Magyar olasz 320—28, alt. takarékos 870, Borsod Misk. 2550, Concordia 2025—1975, Bpesti gőzm. 1390—50, Hungária 1600, Viktória 6400, Beocsin 4350, Banya és kősz. 2925—3010, alt. kősz. 5350—550, Salgó 4950—900, Urikányi 3150—100, Ganz Danub. 14400—14000, Ganz vill. 3200, Rima 2225—150, Schlick 855—930, Kőburg 1500—575, Lipták 398—415, Láng 940—895, Klottid 2700, Izzó 3075—3050, Papir 2075—2025, Gummi 2550—600, Telefon 2375—25, Adria 5100—200, Atlantica 3700—650, Közuti 950, Déli vasut 925—890—910, Levante 3550, Allamvasut 1750—825.

Valutapiac: A helyzet változatlan. A zürichi jegyzés még délig sem érkezett meg s így a

piac tájékozódás nélkül lévén, tartózkodást tanusított. Arak:

Napoleon 725—740, Font 850—865, Dollár 216—214.50, Francia frank 1870—19, Márka 353—363, Lei 368—365, Sokol 328—322, svájci franc 33—38.50, Kor. dinár 6.90—7.02, Bécsi 0.39—0.38 és fél, Lengyel márka 0.26—0.27.

Zürichi devizák:

Zürich, május 24. (Megnyitás.) Budapest, 2.57 és fél, Bécs 1.37 és fél, Osztr. bélyegzett 1.03, Berlin 9.10, New York 560, Milano 30—Prága 8.15, Zágráb 4.60, Bukarest 9.65, Varsó 0.60.

Zürich, május 24. (Zárlat.) Berlin 9.15, New York 558, London 22.19, Páris 47.25, Milano 30.20, Prága 8.20, Budapest 2.55, Zágráb 4.65, Bukarest 9.72, Varsó 0.60, Bécs 1.37 és fél, Osztr. bélyegzett 1.03.

Hajdumegye bizik Rádayban

Üdvözlő felirat az új kormányhoz

Hajdumegye mai közgyűlésének tárgysorozatán szerepelt Bethlen István gróf miniszterelnök leirata kormányának kinevezéséről. Az aliandó választmány javaslata az, hogy a vármegye üdvözlője az új kormányt, biztosítsa bizalmáról és támogatásáról és az üdvözlő felirat megszerkesztésével az alispánt bizza meg.

U. Szabó Lajos dr. közjegyző hatalmas beszédben mutatott rá a demagógia okozta katasztrófákra és arra, hogy a nagy összeomlásból Bethlen István gróf a kivétel egyéniség. Programja egy mondat: a nemzeti konszolidáció végrehajtása. Ehhez tartozik a tökéletes jogrend, a tekintélyek tiszteltének helyreállítása, a katonai és polgári hatóságok jogkörének szabatos és teljes elkülönítése, a katonaság ne avatkozzék polgári hatóságok jogkörébe, viszont a polgárság se igyekezzék a nemzeti hadsereg lejáratására. Bethlen István — Sárossy Gyula szavaival élve — a reménység két nemével nézzük. Bethlen ősei mindig a felekezetek egyenjogúságáért és a lelkiismereti szabadságért küzdöttek, ezek a hagyományok kötelezők. Bethlen István neve ma az összeforrasztó erő a megcsontított törzs és az elszakadt végtagok között, neve utmutató Kelet felé.

A nagy tetszettel fogadott beszéd után Pákozdy Sándor alispán közli, hogy a feliratot maga is az elhangzott beszéd szellemében kívánta és kívánja megszerkeszteni.

Ráday Gedeon gróf belügyminiszter külön és híressé vált leiratban tudatta a törvényhatósággal kinevezését.

Hajdumegye közgyűlése örömmel és megnyugvással vette tudomásul, hogy Ráday Gedeon gróf személyében a belügyminiszteri székbe egy közszermenten vaskezü és erélyű egyéniség került. De fokozott bizalommal látják a helyén azért is, mert Ráday az öt törvényhatóságokra akar támaszkodni, mivel eddigi tapasztalatai szerint is a törvényhatósági intézményben rejlő óserő a legértékesebb nemzetentartó tényezők egyike. E tényben zálogát látják annak, hogy működése teljes erővel ellene fog szegülni minden olyan tulhajtott közigazgatási reformtörekvésnek, amely a törvény hatóságok eddigi szerkezetének és szellemének megrendítésére vezetne és küzdeni fog minden olyan szerencsétlen, eddig napvilágot látott reformtörekvés ellen, amely a ma érvényes általános választói jog alapján akarna a közigazgatási testületeket átsze-

vezni és ezzel maga után vonná a közigazgatási életbe a féktelen demagógia bevonulását. *E törekvések ellen minden vármegye állást foglalt ma és Rádayban mozgalmuk támogatóját látják.* Ezért őt a vármegye a legmelegebben üdvözlő és odaadó támogatásáról biztosítja.

Zadravecz püspök Lőw főrabbi ügyéről

A tábori püspök várpalotai nyilatkozata

A *Múlt és Jövő* május 20-iki számában olvassuk Zadravecz István tábori püspöknek egy beszédét, amelyet a várpalotai zsidók előtt mondott. A beszéd Lőw Immanuel szegedi főrabbi ismeretes ügyére is hivatkozik és ezért, valamint a mai napokban már szokatlan hangjáért érdemesnek tartjuk a közlését.

— Mindig azon az állásponton voltam, — mondta Zadravecz — hogy a magyar földe minden lakosa oly poigára az államnak, a mily tisztességgel, szorgalommal neki dolgozik. Csak a forradalom nem gondolkodik. A forradalom lelki forrongás, düh és mindig elítélem, ha némelyek mellékvágányokra akarták a düh kitérését terelni és ártatlan embereket, sőt ártatlan világnézetet dobtak oda koncul a haragnak.

— Hat évig voltam Szegeden, ismerem azt az öreg urat, (Lőw Imánult) kivel az a dolog történt. A legjobb viszonyban voltunk. Ő beküldte nekem tartott beszédeinek kéziratát, én beküldtem neki a magaméit és mindig szívesen fogadtam atyai tanácsát. Mikor aztán az a dolog történt, ajtót nyitottam a legfelsőbb Urhoz és megmondtam: Ezt nem hiszem!

— Így gondolkodtam és így munkálkodtam, ezt a gondolatot követtem a jövőben is. Uraim, már tisztulnak a nézetek, most is nagy iramban mentünk előre a konszolidáció felé, ebben bizzanak és reméljenek!

Az ál-Morvayt leleplezték

Egy körözött szélhámos bűnei

Még ez év januárjában történt, hogy a debreceni államrendőrség panaszt tett egy állítólag Morvay Sándor nevű orvostanhallgató egy ismeretlen őrmester ellen, a ki a máv fűtőház közelében kirabolta. Az ismeretlen, Morvay előadása szerint, meztelenre vetkőztette áldozatát és a csikorgó téli hidegben azzal hagyta magára, hogy ha kiáltani mer, leüti.

A rendőrség több okból kifolyólag gyanusnak találta Morvay vallomását. Gyanus volt a rendőrség előtt például az is, hogy Morvay egy ízben kijelentette, hogy olyan szuroksötét volt, hogy nem látott semmit, viszont azt mégis tudta, hogy a rabló milyen parolit viselt. Ezek miatt a rendőrség a személyazonosság igazolását kérte Morvaytól, aki kijelentette, hogy apja Szilágymegyében nagyobb földbirtok tulajdonosa, volt országgyűlési képviselő. Hivatkozott Simonyi-Semadám volt miniszterelnökre, Huszár Károly volt miniszterelnökre és magasrangú katonatisztekre, kik állítólag úgy őt, mint családját igen jól ismerik.

A rendőrség távirati úton kért értesítést azoktól, akikre Morvay hivatkozott és mindenkítől azt a választ kapta, hogy Morvay Sándort nem ismerik. Morvay, volt

országgyűlési képviselő, az állítólagos apa pedig kijelentette, hogy fia, akit nem Sándornak, hanem Lajosnak hívnak, szilágymegyei birtokán tartózkodik.

Közben még egy fontos gyanúok merült fel Morvay ellen. A máv fűtőház mellett az egyik salakdombon elásva egy katonabluzt, civil nadrágot és fehérműveket találtak, amelyek a felpróbálás után pontosan illettek Morvayra, aki a ruháról azt az állítólagos felvilágosítást adta, hogy valószínűleg a rabló őrmesteré.

Morvay a megtálatott ruhák és az egyre cáfolathalakkal érkező sürgönyök ellenére is makacsul megmaradt a mellett az állítása mellett, hogy ő igenis Morvay Sándor zászlós, orvostanhallgató, a szilágymegyei birtokos fia. A rendőrség azonban letartóztatta és elrendelte ellene a nyomozást.

Hehs Aladár vallomása

A Tisza-pőr harmincegyedik napja

Budapest, május 24. A mai tárgyalást Gadó István elnök délelőtt fél 10 órakor nyitotta meg. A tárgyalást jegyzőkönyvek felolvasásával kezdik.

Elsősorban a megszállott területen levő

Lovász Márton vallomását olvassák fel, melyet a vizsgálóbíró előtt tett. Lovász elmondja, hogy november elején a Károlyi-kormány minisztertanácsot tartott. Közben jelentették Károlyinak, hogy itt van Polónyi Géza és beszélni akar vele. Károlyi Lovászyt kérte meg, hogy menjen ki és kerje fel Polónyit, hogy utazzék el Budapestre, mert itt veszedelem fenyegeti. Lovász beszélt is Polónyival, átadta neki Károlyi üzenetét és Polónyi csak hosszabb vonakodás után ígerte meg, hogy elutazik.

December közepén újból hasonló megbízást kapott Károlyitól. Ekkor Batthyányhoz küldte őt azzal az üzenettel, hogy ne tartózkodjak a lakásán, mert ott baj érheti. Batthyány erre lakásáról a Hungáriába költözött.

Lovászi a nemzeti tanácsnak megalakulásától kezdve tagja volt. A mozgalom célja: békes megegyezés és a forradalomnak megakadályozása volt. Olyan összejeveletekről, melyen valaki Tisza meggyilkolására jelentkezett vagy erre vonatkozólag indítványt tett volna, nem tud. Hogy a telefonforgalmat a forradalom napján ki szüntette meg, arról nem tud felvilágosítást adni.

November elején Károlyi Mihály többször panaszkodott neki, hogy Csernyák különböző követeléseket zaklatja és nem tudja őt lezárni a nyakáról. Fényes László mindig a méréseket álláspont mellett volt és minden vérontás megakadályozására törekedett.

Fényes László: Lovász Márton 1919. novemberében a nyomozás akkori adatai alapján hallgattak ki. Azóta különösen Hüttner újabb vallomása során és az új tanuk előadásából rengeteg új kérdés merült fel, amelyről Lovásznak tudomása van. Ezért már most kéri a bíróságot, hogy Lovász újabb kihallgatása iránt intézkedjen.

Elnök: Célszerű volna az összes ténykorölményeket feltárni, amelyekre vonatkozólag a kérdéses kihallgatást kéri. Ezeknek a tavolevő tanuknak kihallgatására vonatkozólag a bíróság már a bizonyítás kiegészítése előtt is intézkedhetik, tehát tessék ezt egyik legközelebbi napon bejelenteni.

A bíróság ezután

amely hosszú ideig eredménytelen maradt. Pár nap előtt végre fontos bizonyítékokat talált Morvay ellen a rendőrség, amelyek sulya alatt a szélhámos meglőrt és bevallotta, hogy Hauk Jánosnak hívják, kovácssegéd és a győri és budapesti rendőrség sikerkasztások miatt körözi.

Az állítólagos rablás estélyén érkezett Budapestre Debrecenbe. Le akarta vetni már a Hauk János nevet és új névre, igazolványokat akart szerezní. Tetszetős mesét eszelt ki és a fűtőház mögött leveleközve a salakba ásta el ruháit. Azt remélte, hogy a rendőrség elhiszi a mesét, igazolványokat ad neki és mint menekülte a jöszivű emberek támogatásába ajánlja.

A rendőrség a szélhámost holnap szállítja át az ügyészség fogházába.

Estefányi Jenő százados

vallomási jegyzőkönyvét olvastatja fel. Estefányi Jenő vallomásaiban, hogy Dobót mindenre elszánt embernek, Sztanykovszkyt elkeseredett kéles egyének ismerte. Hüttner egy ízben a Vadász-kürt-szállóban kijelentette, hogy ismeri az egész Tisza-gyilkosságot és tudja, hogy ki követte el. Formális indítvány Tisza meggyilkolására vonatkozólag az ő jelenlétében nem volt szó. A forradalom után Estefányi Hadzsiától szintén kapott 10.000 koronát, mint a katonatanács többi tagja. A Bécsben tartózkodó

Janos Andor

hírlapírónak, a 11-es katonatanács volt tagjának és az Astoriabeli karhatalom parancsnokának vallomási jegyzőkönyvét olvastatja fel az elnök. A jegyzőkönyvek szerint Janos olyan katonatanács ülésen, ahol indítvány tételre volna egyesek meggyilkolására, soha részt nem vett. A katonatanács ülésekre Friedrichnek, Kérinek és Fényesnek volt csak szabad bemennie. A nemzeti tanács végrehajtó bizottsága megígérte a katonatanács tagoknak, hogy mindnyájukat álláshoz juttatja. Nincs tudomása arról, hogy mik történtek a nemzeti tanács Astoriabeli helyiségében.

Horváth-Sanovics egy alkalommal nagy hangon kijelentette: *En öltem meg Tiszát!* Hüttner léha, könnyelmű, jellemetlen, labilis embernek ismerte. Sztanykovszkynek mindig szájrén járt az esze. Vágó nagy szélhámos. Csernyák csakis piszkos dolgokat tud.

Hehs Aladár,

a tizenegyes katonatanács volt tagja a következő tanu. 1918 november első napjaiban a pozsonyi katonai kormánybizottsághoz kapiam beosztást. November első napjaiban Dobó a pozsonyi Carlton-szállóban Heltai Viktor és két új-ágiró előtt kifeleutette, hogy ő otte meg Tiszát. Ugyanekkor azt is mondta, hogy vége Jurigával is. El is mentek Juriga lakására, melyet kirabolnak. Elutazásom előtt egy detekismerősöm elmondta, hogy Vágó Wilhelm Jenő ellen elfogatási parancs van kibocsátva, hogy ha esetleg Pozsonyba jönne, tartóztassam le. Erie én letartóztattam.

A kommúna után, 1920 februárjában, találkoztam Csernyákkal Bécsben és megkérdeztem tőle, hogy hogy áll a Tisza-ügy. Csernyák ekkor úgy nyilatkozott, hogy nem lehet most a Tisza-ügyet kideríteni és sorban megfognak bolondulni az emberek, mint Kovács vizsgálóbíró. A bécsi

emigránsok jelenlétében hangsúlyozva mondta, hogy az itteni szerződő vádlottak nem állnak nexusban az igazi bűnösökkel. Kérdeztem tőle, hát Hüttner és Sztanykovszky? Csernyák kijelentette: *Róluk nem tudok és nem is akarok felvilágosítást adni.*

Beszéltem Bécsben Heltai Viktorral is, meg akartam interjúolni a Tisza-ügyben. Majdnem szó szerint azt mondta, mit Csernyák, hogy az itteni vádlottak ártatlanok. Kapacitáltam, hogy az igazság érdekében nyilatkozzék, de Heltai csak annyit mondott, hogy *Dobó volt az értelmi szerző, ő csinálta a tengerészével jelentette, hogy Délamerikába utazik és onnan majd megír mindent.*

Janos Andor megemlítette nekem, hogy őt rá akarták venni, hogy hamisan valljon és azt is tudomására hozták, hogy mit kell vallania. Vallani kell, hogy 29-én, 30-án és 1-én Friedrich az Astoriában volt. Janos ez ellen tiltakozott és az Emberben nyilatkozott is.

Elnök: Ki akarta Janos Andort ilyen vallomásra bírni, azt nem említette meg?

Hehs: De igen. Lengyel Zoltán anyagi ellenszolgáltatás fejében akarta vallomásra bírni. Janos azt is kijelentette, hogy ő ellensége Friedrichnek, ha Bécsbe jönne, ott agyonütné, de ilyen aljas dologra nem fog vetemedni, mert egy-két személy kivételével mindenki ártatlan. Azt is mondta, hogy Hüttnerék tudják, hogy mit csinálnak.

Szünet következett, majd folytatták Hehs kihallgatását.

Elnök: On azt írta egy levélben, hogy amikor arról volt szó, hogy partvezéreket, vezető politikusokat el kell tenni láb alól, akkor Friedrich István és önök is megfenyegették őket, hogy ilyet ne tegyenek, mert meg fogják torolni. Hatarozottan állítja, hogy Friedrich tett ilyen kijelentést?

Hehs: Erre határozottan emlékszem.

Elnök: On azt is mondta, hogy mint keresztény ember kész esküdt tenni arra, hogy Friedrichnek semmi része a Tisza-gyilkosságban. Nem ennek a folyamán az, hogy most, ennek nagyobb nyomatókat adjon, Friedrich nevével kapcsolatban olyan olyan jelenetre emlékszik, amelynél Friedrich nem is volt jelen.

Hehs: Kijelentem, hogy jelen volt.

Elnök: rs ha elébe tárom, hogy Friedrich az egész jelenetről semmit sem tud, és ott sem volt?

Hehs: Akkor is kénytelen lennék azt állítani, hogy ott volt.

Elnök: Ezt a beadványt nem annyira Friedrich ártatlanságának bizonyítása céljából intézte, mint inkább hogy azt dokumentálja, hogy ön fiatalon, ártatlanul sodródott bele az eseményekbe és vezekelni kész érte s hogy nagyobb nyomatókat adjon, az egészet összekapcsolja Friedrich személyével. Nem így keletkezett ez a beadvány?

Hehs: Nem.

Elnök: On azt is mondja, hogy megbűnhődött, mert a családja kitagadta?

Hehs: Atyám és nagyatyám a dinasztia érdekében szolgáltak s ha fiuk valami oktalanságot követett el, természetesen a családm nem akar velem szóba állni.

Elnök: Le meri tenni az esküt, hogy Friedrich tanuja volt annak a beszélgetésnek, amikor vezérek láb alól való eltávolításáról volt szó?

Hehs: Én mindig nagy tisztelője voltam Friedrich kegyvel-

mes urnak, azért, amit mondtam, helytálló és leteszem az esküt.

Vágyó intézett ezután kérdéseket a tanúhoz.

Friedrich István észrevételei után elnök a tárgyalás folytatását holnapra halasztotta.

Részleges tisztújítás Hajdumegyében

Meg akarják felebbezni
a választást

A megyei törvényhatósági bizottság tagjai szokatlanul nagy számban jelentek meg a mai megyegyűlésen annak jeléül, hogy a választások is szerepelnek a napirenden. Élénk korteszbeszéd folyt hetek óta egyik-másik választás alá kerülő állás körül és így meglehetősen izgalommal várták a választások sorrakerülését.

A választások, illetve a pályázatok kiírása azért vált szükségessé, mert a főjegyzői állásra a múlt évben megejtett választást felebbezés folytán a közgazgatási bíróság megsemmisítette azzal az indoklással, hogy a meghívókat egy nappal a törvényes határidő után kézbesítették. A Pap Sándor dr. főszolgabíróvá választásával megüresedett aljegyzői állásra a pályázatot sem lehetett meghirdetni, mert ez esetben nem lehetett volna ma a választást megejteni, ezért a főispán hozzájárult az állásnak pályázat mellőzésével való betöltéséhez.

A ma megejtett választások eredménye érdemes tisztviselők előléptetését jelenti; különösen élénk örömet és megelégedést kelt N á b r á t z k y Béla dr.-nak a főjegyzői állásban való meg erősítése elismeréséül azoknak a nagy érdemeknek, amelyek az a kiváló tisztviselő lankadatlan ügybuzgalmával és szorgalmával szerzett.

Érdekes, hogy a közgyűlési teremben számosan hangoztatták, hogy a mai választások ellen felebbezéssel fognak élni azon az alapon, hogy a virilisek névjegyzékébe 23 virilisek jogtalanul vétetett fel és így az ő szavazataikkal megejtett választás törvénytelen. Illetékes helyen azzal az állásponttal szemben arra mutatnak rá, hogy egy 1908. évi — ma is érvényben levő — kormányrendelet szerint a virilisek névjegyzékébe fölvettek jogukat gyakorolhatják és tisztújításban is résztvehetnek mindaddig, amíg az esetleges felebbezéseket végső fokon el nem intézték.

Anélkül, hogy a két fél jogi álláspontjának helyességével foglalkoznánk, rá kell itt mutatnunk arra, hogy a választások törvényességét aggályosnak tartók közül többeknek módjukban lett volna először az igazoló bizottságban, majd a közgyűlés előkészítő állandó választmány ülésén és végül magán a mai közgyűlésen is alkalmuk lett volna aggályainak kifejezést adni és esetleg ezeknek alapos megindoklásával a választások elhalasztását elérni. Így azonban kitétek a megyegyűlést annak, hogy — ami nem remélhető — felebbezésük érvényesítése esetén pár hónap múlva újból kell választani.

A választások megejtésére az elnök főispán a kijelölt bizottságba Váczy József, Balogh Sándor és Haresarik Géza bizottsági tagokat, a közgyűlés U. Szabó Lajos dr., Poroszlav Albert és Malatinszky József dr. bizottsági tagokat küldte ki. A szavazatszedő bizottság Köblös Samu elnöklésével Kiss József és ifj. Vincze József bizottsági tagokból alakult meg.

A főjegyzői állásra a kijelölt bizottság Nábrátszky Béla dr. és Somossy Béla dr. pályázókat jelölték.

A szavazás eredményeként leadtak 178 szavazatot; ebből Nábrátszky Béla dr. 123, Somossy Béla dr. 55 szavazatot kapott, mire a főispán lelkes éljenzés közepette N á b r á t z k y Béla dr-t 68 szavazattöbbséggel megválasztott főjegyzőnek mondtotta ki.

A második főjegyzői állásra jelölték Csíha Endre dr., Kovács Gábor dr. és Ethey László dr. pályázókat. A szavazás eredményeként leadtak 139 szavazatot, ebből Csíha Endre dr. 82, Ethey László dr. 57 szavazatot kapott; Kovács Gábor dr. szavazás közben visszalépett. Másodfőjegyző 25 szavazattöbbséggel Csíha Endre dr lett.

A főjegyzői állás betöltésével megüresedett aljegyzői állásra Kovács Béla dr-t egyhangulag megválasztották.

A szoboszlói főszolgabírói állás betöltésével megüresedett aljegyzői állásra névszerinti szavazást kértek. Ennek eredményeként Uzonyi Barna dr. 80, Szabó Sándor dr. 43 szavazatot kapott s így 37 szavazattöbbséggel Uzonyi Barna dr. lett aljegyző.

A választások megejtése után az ujonnan választott tisztviselők letették az esküt, majd nevéükben N á b r á t z k y Béla dr. főjegyző köszönetet mondott a bizalomért és támogatásért, a melyet odaadó munkássággal és becsületes törekvéssel igyekeznek majd meghálálni.

Ezután a főispán a közgyűlés folytatását délután 4 órára halasztotta. A délutáni közgyűlésen gvér érdeklődés mellett gyors ütemben letárgyalták a hatalmas tárgysorozat hátralevő részét.

— **Elismerés a közművelődési könyvtárnak.** A kultuszminiszter a városi közművelődési könyvtár múlt évi vezetéséért legteljesebb elismerését fejezte ki. A könyvtár egy-egy kötele átlag tízennegyszer forgott, ami a könyvtár teljesítő képességéhez fűzött minden jogos várakozást kielégít.

HIREK.

**Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy Isteni örök
Igazságban,
Hiszek Magyarország
feltámadásában.**

— **Apponyi — Debrecen** diszpolgára. Debrecen város törvényhatósági bizottsága május 28-án rendkívüli közgyűlést tart, amelynek egyetlen tárgya a városi tanács előterjesztése Apponyi Albert grófnak Debrecen város diszpolgárává megválasztása iránt. A tanács az ünnepi beszéd megtartására Körösy Kálmán dr. törvényhatósági bizottsági tagot kérte fel. — Itt említjük meg, hogy a 28-iki országos Apponyi-ünnepen az összes vármegyék nevében Pestmegye alispánja, az összes városok nevében Budapest polgármestere üdvözlö a legnagyobb élő magyart. A diszpolgári oklevelek átadása 29-ikén délelőtt 10 órakor lesz Pestmegye székházának közgyűlési termében.

— **A svéd vörös keresztmisszió vezetője Debrecenben.** Május 25-én este Debrecenbe érkezik Asta Nilson, a Budapesten időző svéd vörös keresztmisszió vezetője Bayer-Krugsai Dezsőné, a svéd konzul feleségének és Szukováthy Imre, a Vöröskereszt központi kiküldöttjének társaságában. Asta Nilson meg akarja szemlélni a debreceni közegészségügyi és közjótékonyági intézményeket, amelyeknek segélyezését a svéd misszió tervbe vette. Május 26-án a vendégek megtekintik a siketnéma intézetet, a gyermekmenhelyet, a négyeleti árvaházat, a Zita-árvaházat, az Ottó-árvaházat, a közkórházat, az egyetemet és az Augustus-szanasztoriumot. Este a vendégek színházba mennek és 27-én reggel visszatérnek Budapestre.

— **Éjjel-nappali villamos áram.** A városi világítási vállalat közli, hogy folyó hó 26-tól, csütörtöktől kezdve villamos áram éjjel-nappal lesz. Gáz reggel 6 órától éjjel 12 óráig lesz.

— **A Csokonai kör a Jókai-szobor felavatásán.** A Csokonai-kör Oláh Gábor alelnököt és Kardos Albert főtitkárát küldte ki a Jókai-szobor felavatásának országos ünnepére. Oláh Gábor közbejött akadályok miatt nem mehett föl és így a Csokonai-kör kegyelete virágát Kardos Albert főtitkár tette le a rendkívül sikerült szobor talapzatára — a következő szavak kíséretében:

Tudom, hogy Jókai segítette a Világosnál elesett magyar nemzet feltámasztani; hiszem, hogy Jókai segít a Trianonban feldarabolt Magyarországot összeforrasztani.

— **Új iparendedélyek.** A városi tanács a következő új iparendedélyeket adta ki: Oláh István asztalos 300, Papp János szobafestő, mázoló és fényező 100, Weisz Kálmán sütő 300, Hortobágyvidéki méhészek részvénytársasága 200, özv. Hegedűs Ferencné baromfi és tojáskereskedő 100 koronáért.

— **Iparosó kiutalás.** Felhívom az érdekelt iparosok figyelmét arra, hogy a hatóság rendelkezésére álló iparoskészlet elfogyott s azért az ezutáni iparosó igényekkel közvetlenül a Söelosztó bizottsághoz (Budapest, V., Vilmos császár-ut 32.) forduljanak. Azok az iparosok stb., kik iparsóra az utalványt már megkapták, az iparosót mielőbb váltásuk ki, mert június 1-től már nem kaphatják meg. Debrecen, 1921 május 24. A polgármester helyett: Zöld sk., tb. tanácsnok.

— **A városi jog- és pénzügyi bizottság** e hó 25-én, szerdán délután 4 órakor ülést tart, a melynek fontosabb tárgyai: Tóth József kérelme keramiai mázgyár céljaira terület átengedése iránt. — Jelentés a Stühmer Frigyes gvárossal folytatott tárgyalás eredményéről. — A világitási vállalat 1921. évi költségvetése. — Az Északmagyarországi kőbánya és Magyar Tarmac R. T. beadánya az általuk készített burkolatok fenntartása ügyében. — Belligymiszteri leírás a vágatási díjak és vágóhídi állatorvosok szemledijának felemelésére vonatkozólag. — Előterjesztés a kültelki rendőri szolgálat ellátására a esendőrséggel kötött szerződés megszüntetése tárgyában.

— **A szolgálati utazások** illetményeit egy tavalyi kormányrendelet a drágasági viszonyoknak megfelelően felemelte. Azóta tulsok a szolgálati utazás, a földművelésügyi miniszter leiratot küldött valamennyi alája tartozó hivatalnak, amelyben a szolgálati utazások korlátozását sürgeti és a költségek felszámításának szigorú pontosságát kívánja részletes utiszámlákat követel és a felesleges tételek törlesztését helyezi kilátásba.

— **Főispán és szerkesztő párbaja.** Békésgyuláról jelentik: Egan Imre dr., Békésvármegye felmentett főispánja, tegnap súlyos feltételi kardpárbajt vívott Oroszlány Gábor szerkesztővel. Heves küzdelem után Oroszlány súlyosabban, Egan könnyebben megsebesült.

— **Házasság.** Desser Zoltán és Adlovits Erzsike május 26-án, délután 8 órakor Miklós-utca 48. sz. a tartják egybekelési ünnepélyüket, melyre barátait és ösmerőseiket tisztelettel meghívják.

— **Tilos az ócskaruha árusítás.** Debrecen sz. kir. városelöljárósága, mint elsőfoku közegészségügyi hatóság a használt és ócska ruhák és mindenféle szövetneműek, takarók, pokrócok, továbbá cipők, eszímák s általában az emberi ruházatkódásra alkalmas cikkeknek árusítását tekintettel arra, hogy ezek esetleges tetves voltuknál fogva a kütleges hagyományoknak könnyen terjesztői lehetnek, további intézkedés eltiltja s a határozat ellen vétők ellen kibágási eljárás fog folyamatba tétetni.

— **A bizalmatlan feltaláló.** Schaffner József géplakatosról annak idején megirtuk, hogy a várostól támogatást kért egy találmányának megvalósításához, a mely a széninséget megszüntetné. Aberle Raymond főmérnök, aki a tanács megbízásából érdeklődött a találmány iránt, azt jeleltdi, hogy a feltaláló körülbelül valami perpetuum mobilét tervezett, közelebbit azonban nem tudhatott meg a találmányról, mert a feltaláló nagyon bizalmatlan volt iránta. A tanács ezután el is ejtette a bizalmatlan feltaláló segélyezését.

— **Egy leány öngyilkos kísérlete.** Tóth Irén városi napi-díjas tegnap délután a Nagyerdő egy tisztán marólugot ivott. A közkórházba szállították.

— **Menekültek figyelmébe.** Az O. M. H. debreceni kirendeltsége felhívja a menekülteket, hogy Székely József menekült hentes és méz-száros Vár-u. 2. sz. alatt hus-és zsiradékfeléket kedvezményes árban bocsát rendelkezésre azon menekülteknek, kik igazoló könyvecskéjüket felmutatják.

— **Eljegyzés.** Goldstein Anna Debrecen Hartstein Endre Nyiregyháza jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Fogtechnikai műterem** és laboratórium József kir. herceg-utca 6. sz. alatt.

— **150 korona** belső, 550 korona külső kerékpárgummi Molnár Testvéreknél a nagytemplomnál. Telefon 727.

— **Ha egyszer** megkísérli, úgy mindig Berson gummisarkot fog használni.

— **Margitfürdő** részvénytársaság nyári szabad uszodája megnyílt. Előnyös idény és havi bérletek válthatók. Bujdosó Mihály közkedvelt okleveles uszómester megérkezett. Tandíj egész idényre 75 korona.

Molnár Ferenc munkái

Pál-utcai fiúk	46—
Hétágu sip	42—
Ketten beszélnek	51—
Muzsika	53—
Rabok	53—
Ismerősök	51—
Az óriás	51—
Liliom	34/50
A farkas	34/50
A testőr	34/50
Fehér felhő	28—
Farsang	34/50
Uri divat	34/50

Kaphatók Hegedűs és Sándor irodalmi és nyomdai r.-t. könyvkereskedésében, Piac-utca 34.

SZÍNHÁZ.

A színházi iroda jelentése: Szerdán C) hérlében A kaméliás hölgy kerül színre. Színészek a nézőtérén játszanak a Postás fiu és a hugában. A zenekart Heltai Andor dirigálja.

10 óra 30 perc című öt felvonásos kalandor történetet ma utoljára mutatja be az Apollo.

Szerenese-utja. (Amerikai film.) Egy amerikai karrier története, ma utoljára az Urániában.

SPORT.

Az Urnapi futballmérkőzések. A szenzációsnak ígérkező atletikai versenyen kívül érdekes futballmérkőzések is lesznek Urnapián. A DTE—DMTK találkozója képezi főleg a tippelések tárgyát. Tavaly a DTE győzött 1:0-ra s jobb formája után ítélve, most is győznie kell. A negyedik hely szempontjából van ennek, valamint az ezt megelőző DVSC—Kisvárdai S. E. mérkőzésnek is jelentősége. A DVSC—KSE meccs győztesének a vasutas csapat tekinthető, amely a bajnoki pálmát elnyerését is bizonyosnak tekintheti. — Törökszentmiklósrá rándul a DKASE barátságos mérkőzésre. A mérkőzés inkább propaganda-jellegű.

A Debreceni Munkás Testedző Egyesület ma, szerdán este 8 órakor vezetőségi ülést tart a Munkás-Otthonban (Margit-fürdő). A pontos megjelenést kérik.

Az urnapi atletikai verseny. A hétről hétre megismétlődő sportesemények végre változatosabbá válnak a Magyar Atletikai Szövetség keletmagyarországi kerülete által rendezendő atletikai verseny megtartásával.

Nagy is az érdeklődés a verseny iránt nemcsak a közönség, hanem az atléták körében is, akik hosszú tréningjeik eredményét akarták bemutatni s erejüket összemérni más klubbeli sporttársaikkal. A verseny legizgalmasabb száma kétségtelenül a 200—200—400—800 méteres staféta-futás lesz, amelyben indulnak a Debreceni Egyetemi Atletikai Club: (Papp Sándor, Urbanovits Károly, Diószeghy Mihály, Jost Ferenc), Debreceni Gazdasági Akadémia Sport Egylete: (Csallány Gábor, Tudia László, Fábrián Zoltán, Varga Dénes, Sztachó Jenő), MOVE. Debreceni Sport Egylete: (Schweitzer Péter, Hadházy Dezső, Nagy Sándor, Rábel Sándor, Koszta Elek), Debreceni Tornaegyesület: (Ladányi Barna, Fábry Károly, Gyarmathy Miklós, Szántó László, Weinberger Ferenc) és a Nyíregyházi Torna és Vívó Egylet csapata: (Tóth László, Hall Géza, Berkovits László, Kiss Kálmán, Létrav Géza). E csapatok ma délután egyforma képességűek s a helyezettek között csak a legminimálisabb differenciák lesznek. A verseny délután 3 órakor kezdődik a DTE nagyerdői sporttelepén.

A Magyar Uszói Szövetség Tisza-északi kerülete csütörtök délelőtt 10 órakor tartja alakuló közgyűlését a Bika-kávéházban, amelyen sok igen fontos dologban kell határozatot hozni. Erre való tekintettel felkérjük az uszósport iránt érdeklődést tanúsító sporttársakat, hogy a gyűlésen okvetlen megjelenjen szíveskedjenek.

A Magyar Atletikai Szövetség keletmagyarországi kerülete csütörtök d. e. fél 12 órakor a Bika-kávéház termében ülést tart az augusztus 1-ig rendezendő versenyek egyeztetése, valamint a f. évi kerületi bajnoki verseny megtartása ügyében, miért is a tagok pontos megjelenése kéri.

TÖRVÉNYSZÉK.

— Halálos koresmai verekedés. A debreceni törvényszékhez ma került tárgyalás alá Szovka István toronyi béréslegény ügye. Szovka egy koresmai verekedés közben még 1913-ban agyonütötte Szalka András bérést. Közben hadbavonult, majd orosz hadifogságba esett és így ügye ma került a törvényszék elé. A törvényszék erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntette miatt másfélévi börtönre ítélte Szovkát, aki az ítéletben megnyugodott.

ÜZLETI KÖNYVEK

minden nagyságban és kivételben kaphatók Hegedűs és Sándor irodalmi és nyomdai r.-t. papírkereskedésében, Piac-utca 34. szám.

APRO HIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja hétköznap 10 szóig 15 korona, minden további szó 1:50 kor. Vasár- és ünnepnapokon 10 szó K 20—, minden további szó K 2—
Vastag betűkből szedett szavak kétszeresen számítatnak.

POSTA.

Több mint ezer parti — előjegyezve! Házasságokat diszkrétan közvetít. Hajó-utca 16.

VÉTEL.

Ecetsav és ecet

nagyban és kicsinyben legolcsóbban beszerezhető Steloberger Dezső ecetgyárában. Simonffy-utca 14. sz.

BEADÁS.

Friss élesztő állandóan kapható, vidéki kereskedőknek is legelőnyösebben Rosenthalnál, Csapó-utca 19.

Tűskés drót nagyon olcsón kapható Fried R. vaskereskedésében Debrecen, Csapó-utca 18. Telefon 11—46.

Gyermekruhákat

mérték szerinti olcsón és gyorsan készült hozott kelmékből fiúknak is : : : : : dr. HEGEDŰSNÉ Gyermek divatháza, SIMONFFY-U. 2.

Tiszta

egész ives makulatura

(újságpapír) kapható 5 és 10 kilós csomagokban a kiadóhivatalban, Piac-u. 49.

Barna kenyér 1 kg. 14 kor.

a Korona Gőzkenyér-gyár lerakásában

Hatvan-utca 17. Szentanna 49. Péterfia-u. 60. Sas-utca 3. és minden jobb fűszerüzletben.

KÉZESLET.

Aranyat, mindenféle ezüstöt, brilliantot, gyöngyöt vesz Steiner Mihály, Hatvan-utca 2. szám, I. emelet.

Leányok felvétetnek

Piac-utca 49. sz. II. udvar.

Zenészek!

Mindenféle vonós hangszerrel játszó rutinirozott zenészek felvétetnek a Pavillon-laktanyába. Jelentkezni lehet minden nap d. e. 9—12 óráig Nöth ezredkarnagnál, Pavillon-laktanya Debrecen. Csak gyakorlattal bíró zenészek jelentkezzenek!

Intelligens

fiatal, vidám, magyar vagy német kisasszonyt — keresek kis leányka mellé. Simonyi-ut 17.

Kereskedelmiből érettségizett szépirásu, perfekt gép- és gyorsírói irodai alkalmazást keres. Cim a kiadóban.

Kifutó fiu

Jó fizetéssel felvétetik a Debreceni Ujság kiadóhivatalában Piac-u. 49.

Háboruban tönkrement kereskedő, 35 éves izr. nős, raktárnoki, pénzbeszedői, vagy hasonló állást keres. — Megfelelő óvadékkal rendelkezik. Cim kiadóban.

Ügyes kereskedősegéd, kirakat-rendező, Brüll Ernő női-divatházában — azonnal felvétetik.

Olcsó szőlő- és paradicsomkaró

klárusítás kisebb, nagyobb mennyiségben a napi áron jóval alóli. Nagyon véteknél nagy árengedmény. — HOLLZER faterlep, Margit-fürdő mellett. Telefon 986.

VBOYES.

Aranyat,

ezüstöt, briliánsokat magas napi áron vesz Bródi Miklós ékszerész, Piac-utca 37. Kistemplom-bazár.

Permetező

javitásokat — felelősség mellett vállalko. Goldstein bádogos, József kir. herceg-utca 24.

Német

órákat adok és házböz is megyek. Cim a kiadóhivatalban.

Két

szobás lakásomat elcserélném Bethlen-, Pásti-, József kir. herceg- és Hatvan-u. környékén. — Hajó-u. 16.

DOLLÁRT,

SZOROLT, LEIT

és mindenféle idegen pénzt legdrágábban vásárol, külföldi kifizetéseket (devizákat) legelőnyösebben eszközöl, tőzsdei megbízásokat elintézi.

RANKAI bankirodája, Bégenfeld-tér 6. szám alatt. (Kenyerpiac.) : : : : Telefonszám 209.

Könyvtárákat

és egyes műveket is legmagasabb áron : : : : vásárol : : : :

Aczél Henrik

modern antiquáriuma Első Takarékpálota

Kívánatra házhöz megyek megtekinteni.

Legjobban és legolcsóbban vásárolhat a

Dr. Hegedűsné Gyermek divatházában, Simonffy-u. 2.

kész baby ruhákat és gyermekruházati cikkekét!

Felelő szerkesztő:

Dr. HEGEDŰS LORÁNT.

Kiadó:

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR irodalmi és nyomdai részv.-társ.